

به نام خدا

حسابداری بخش عمومی ایران همراه با مثالهای کاربردی

مؤلف :

محسن صادقی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: صادقی، محسن، ۱۳۵۴
عنوان و نام پدیدآور: حسابداری بخش عمومی ایران همراه با مثالهای کاربردی / مولف محسن صادقی.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۳۳۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۲۵۳-۴
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: حسابداری بخش عمومی ایران - مثالهای کاربردی
رده بندی کنگره: PN۲۱۶۸
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۲۸
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۷۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: حسابداری بخش عمومی ایران همراه با مثالهای کاربردی

مولف: محسن صادقی

ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳

چاپ: زیرجد

قیمت: ۳۳۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۲۵۳-۴

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir



انتشارات ارسطو



چاپ و نشر ایران
Chaponashr.ir

تقدیم به:

پدر و مادر بزرگوارم

همسر و فرزندان عزیزم شناو طاه

فهرست مطالب

| عنوان | صفحه |
|--|------|
| مقدمه | ۹ |
| بخش اول: تعاریف و مفاهیم بخش عمومی | ۹ |
| مقدمه | ۱۱ |
| تفسیم بندی نظام اقتصادی ایران طبق اصل ۴۴ قانون اساسی | ۱۱ |
| فرآیند و اجرای بودجه و حسابداری در بخش عمومی | ۱۳ |
| فرآیند و سیکل بودجه در ایران | ۱۳ |
| اصطلاحات مربوط به اجرای بودجه | ۱۳ |
| مصارف بودجه دولت (خروجی): (اعتبار هزینه ای و اعتبار عمرانی) | ۱۴ |
| مراحل عملیاتی شدن قانون بودجه | ۱۶ |
| گردش مالی و اسناد در فرآیند اجرای بودجه | ۱۸ |
| مراحل انجام هزینه (خرج) در بخش عمومی | ۱۸ |
| نمونه سوالات بخش یک | ۲۴ |
| بخش دوم: مبانی و ساختار حساب هادر حسابداری بخش عمومی | ۲۵ |
| مبانی حسابداری | ۲۵ |
| انواع مبانی حسابداری | ۲۵ |
| ساختار نظام حسابداری و گزارشگری مالی بخش عمومی | ۲۶ |
| اجزای صورتهای مالی | ۲۷ |
| ساختار حسابها | ۳۴ |
| نمونه سوالات بخش دوم | ۳۸ |
| بخش سوم: عملیات حسابداری منابع بودجه (درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار) | ۳۹ |
| مقدمه | ۳۹ |
| نحوه شناسایی و طبقه بندی درآمدها در قانون بودجه سالانه | ۴۱ |
| نمونه سوالات فصل بخش سوم | ۴۹ |
| بخش چهارم: عملیات حسابداری مصارف بودجه اعتبارات هزینه ای | ۵۱ |
| مقدمه | ۵۲ |

| | |
|------------|---|
| ۵۲ | کد گذاری در طبقه بندی بودجه ای |
| ۵۳ | مراحل انجام هزینه |
| ۶۵ | کسری ابواب جمعی ناشی از برداشت دادگاه از حساب دستگاه اجرایی |
| ۶۷ | اعتبارات ابلاغی |
| ۷۲ | بستن حسابها در پایان سال مالی |
| ۸۳ | نمونه سوالات بخش چهارم |
| ۸۷ | بخش پنجم: عملیات حسابداری مصارف بودجه اعتبارات تملک دارایی سرمایه ای |
| ۸۷ | مقدمه |
| ۸۸ | انواع طرحهای عمرانی |
| ۸۹ | مراحل اجرای طرحهای عمرانی |
| ۹۰ | انواع قراردادهای پیمانکاری |
| ۹۲ | تعاریف و اصطلاحات کاربردی در خصوص داراییها |
| ۹۵ | حسابداری عملیات سرمایه ای |
| ۹۷ | خزانه |
| ۱۳۴ | نمونه سوالات بخش پنجم |
| ۱۳۷ | بخش ششم: عملیات حسابداری وجوه سپرده |
| ۱۳۷ | مقدمه |
| ۱۳۹ | رویدادهای مالی مربوط به ماده (۴۲) شرایط عمومی پیمان |
| ۱۴۱ | نمونه سوال بخش ششم |
| ۱۴۳ | بخش هفتم: عملیات حسابداری اسناد خزانه اسلامی |
| ۱۴۳ | مقدمه |
| ۱۴۴ | تعاریف و اصطلاحات |
| ۱۴۵ | حسابداری اسناد خزانه اسلامی |
| ۱۵۱ | حسابداری استهلاك مخارج تامین مالی در پایان سال |
| ۱۵۵ | بخش هشتم: حسابداری عاملین ذیحساب |
| ۱۵۵ | مقدمه |
| ۱۵۶ | تعاریف |
| ۱۵۷ | فهرست حسابها |
| ۱۷۹ | بخش نهم: حسابداری موارد خاص |

| | |
|------------|---|
| ۱۸۰ | فصل اول: حسابداری وجوه نامشخص |
| ۱۸۲ | فصل دوم: حسابداری استرداد وجوه اضافه دریافتی |
| ۱۹۶ | فصل سوم: حسابداری وجوه اداره شده |
| ۱۹۸ | فصل چهارم: حسابداری خانه های سازمانی |
| ۲۰۰ | فصل پنجم: حسابداری مطالبات تایید شده پیمانکاران به عنوان ضمانتنامه وجه الضمان |
| ۲۰۳ | فصل ششم: حسابداری اوراق مشارکت |
| ۲۱۷ | فصل هفتم: حسابداری اسناد تسویه خزانه |
| ۲۲۱ | فصل هشتم: حسابداری دریافت اوراق بدهی در ازای مطالبات واحد گزارشگر |
| ۲۲۳ | فصل نهم: حسابداری اوراق بهادار |
| ۲۲۵ | فصل دهم: حسابداری وجوه یارانه |
| ۲۲۷ | فصل یازدهم: حسابداری مالیات و عوارض ارزش افزوده |
| ۲۳۳ | فصل دوازدهم: حسابداری داراییهای امانی |
| ۲۳۶ | فصل سیزدهم: حسابداری سرمایه گذاری کوتاه مدت در سهام سایر شرکتهای |
| ۲۳۹ | بخش دهم: حسابداری خزانه معین |
| ۲۳۹ | مقدمه |
| ۲۴۹ | حسابداری وجوه اختصاصی |
| ۲۵۱ | حسابداری اوراق بهادار |
| ۲۵۳ | حسابداری وجوه سپرده |
| ۲۵۵ | حسابداری وجوه نامشخص |
| ۲۵۶ | حسابداری وجوه چکهای بین راهی |
| ۲۵۷ | حسابداری وجوه خانه های سازمانی |
| ۲۵۸ | حسابداری وجوه سایر منابع |
| ۲۵۹ | فصل یازدهم: پیوستها |
| ۲۵۹ | پیوست شماره (۱): خلاصه استانداردهای بخش عمومی |
| ۲۸۶ | پیوست شماره (۲): یادداشت های توضیحی صورت های مالی |

مقدمه

حسابداری یکی از علمی‌است که همه روزه اکثر افراد با آن سروکار دارند و خصوصا در بخش عمومی که برخی به صورت تخصصی و برخی به صورت تجربی از آن استفاده می‌کنند. حسابداری در بخش عمومی این امکان را به ما می‌دهد که میزان هزینه‌ها را به صورت علمی و دلخواه تغییر دهیم. اطلاعات مربوط به این رشته، مورد استفاده عموم مردم از مدیران صنایع، سرمایه‌گذاران، تجار و اصناف تا استفاده‌کنندگان محصولات و خدمات می‌باشد و باعث می‌شود تا اعداد و ارقام نامفهوم و گیج‌کننده به صورت اطلاعات جالب توجه و قابل نتیجه‌گیری در دسترس قرار گیرد.

فراگیری این فن به صورت تخصصی در بخش عمومی، نه تنها به صورت یک حرفه مطرح بلکه یک ضرورت واقعی می‌باشد. به طور مثال نحوه صحیح بودجه‌بندی، تقسیم هزینه، تعیین قیمت تمام شده خدمات، روش‌های پیمانکاری، معاملات اوراق بهادار، تعیین استهلاک دارائی‌ها، انواع سرمایه‌گذاری، حسابداری با توجه به تورم و ... از بحث‌های ارائه شده در این گروه می‌باشد. در پایان شاید بتوان حسابداری بخش عمومی را به عنوان پایه اصلی بودجه ریزی واقعی و درست جهت ارائه خدمات عمومی و تحقق عدالت اجتماعی معرفی کرد. چرا که بدون وجود حسابداری و ثبت دقیق و نتیجه‌گیری صحیح از اطلاعات، پایگاه اصلی دولت که همان متولی بخش عمومی است به لرزه درآمده و چه بسا باعث نارضایتی عمومی گردد.

در این راستا کتاب حاضر با هدف پوشش دادن به مباحث فوق گرد آوری و تدوین گردیده است و حاصل دست رنج ۲۵ سال تجربه و کار در بخش عمومی و تدریس در مراکز دانشگاهی می‌باشد و می‌تواند منبع مفیدی برای کلیه مدیران مالی و حسابداران بخش عمومی و دانشجویان رشته حسابداری باشد.

برخود لازم می‌دانم از کلیه بزرگوانی که در جمع آوری و تألیف و انتشار کتاب بنده را یاری داده اند سپاس را داشته باشم و در ادامه اینجانب را از راهنمایی خود دریغ ندارند.

بخش اول

تعاریف و مفاهیم بخش عمومی

مقدمه

مدیریت مالی بخش عمومی یکی از وظایف اصلی دولتها است که بر عملکرد بخش های مختلف و در نتیجه بر وضعیت عمومی کشور از منظر اقتصادی و اجتماعی تاثیر گذار خواهد بود. تعیین مرز میان بخش خصوصی و عمومی و سازمان های عمومی و خصوصی بسیار مهم و اساسی است. تقسیم کار ملی و تعیین قلمرو فعالیت بخش خصوصی و قلمرو حکومت منطق بازار، به تمایز صحیح میان بخش خصوصی و عمومی بستگی دارد. همچنین، این تقسیم بندی بر نگهداری حساب های ملی و تعیین استانداردهای حسابرسی بخش عمومی تأثیر اساسی می گذارد. علاوه بر این، تفکیک فوق در تعیین مقررات حاکم بر فعالیت های اقتصادی اشخاص عمومی، نقش تعیین کننده دارد. در این راستا تعاریف قانونی بخش خصوصی و عمومی و سازمان های این دو بخش نشان می دهد که تعریف واحدی از بخش عمومی و خصوصی وجود ندارد ولی براساس قانون (اصل چهل و چهارم قانون اساسی و قانون مدیریت خدمات کشوری) مسأله تقسیم کار ملی و این که چه اموری شایسته آن است که توسط بخش عمومی انجام شود و در چه مواردی دولت و بخش عمومی نباید فعالیت یا مداخله نمایند، تقسیم بندی زیر اتفاق افتاده است.

تفسیم بندی نظام اقتصادی ایران طبق اصل ۴۴ قانون اساسی

نظام اقتصادی ایران طبق اصل ۴۴ قانون اساسی شامل سه بخش دولتی و خصوصی و تعاونی می باشد.

بخش عمومی (دولتی) خود شامل :